

Finde krijgt een stem

Het is nog aardedonker als Finde wakker wordt. Door het raam ziet ze de sterren tegen de blauwzwarte lucht en als ze beweegt voelt ze de kou uit het matras opstijgen. Het is midden in de winter en overal ligt sneeuw. De daken van de huizen, de hoge bergen rondom het dorp, de kale bomen, alles is wit. In het huis van Finde is geen verwarming, alleen een houtkachel om op te koken, maar die is 's nachts uit. Voorzichtig voelt ze naar de warme schouder van haar zusje Rana, die in hetzelfde bed slaapt, en schuift dan snel naar haar toe. Ze is te opgewonden om nog te kunnen slapen en tegen Rana aangekropen wacht ze op het eerste ochtendlicht. Nog even en dan begint het feest van Pir Shaliar.

Finde is doof, sinds haar geboorte kan ze niets horen. Ze woont in het dorpje Haruman Takht in Iraans Koerdistan, dat hoog in de bergen ligt. De berghellingen zijn zo steil dat er geen straten in het dorp zijn, maar de mensen over de daken van de huizen lager op de berg lopen. Omdat er meer mensen in haar dorp doof zijn heeft ze gebarentaal geleerd. En als de mensen om haar heen duidelijk praten kan Finde ook aan hun lippen zien wat ze zeggen.

Finde heeft een jonger zusje, Rana, en twee grote broers. Haar broers werken op het land, maar Finde en Rana gaan nog naar school. Finde heeft een hekel aan school. Vooral in de winter is het gebouw koud en tochtig. Er zijn maar twee klassen, een voor de grote en een voor de kleine kinderen. Er is ook maar een leraar en die heeft helemaal geen tijd om speciale aandacht aan Finde te geven. Gelukkig zit Rana in dezelfde klas. 'Als ze kan lezen mag ze ermee ophouden', had haar moeder gezegd, 'Dan kan ze helpen met koken en schoonmaken en voor de dieren zorgen.' Maar haar vader heeft dat verboden. 'Finde is doof, en juist daarom moet ze leren', zei hij streng. En omdat vader beslist gaat Finde elke ochtend naar school.

De mooiste tijd van de dag vindt Finde de avond. Dan glipt ze weg naar het huis van haar neef Ziryan, dat onder hun huis op de berg ligt. Haar hele leven al is Ziryan haar beste vriend. Hij is drie jaar ouder en groot en sterk. 'Ik ben Finde's oren', zegt hij altijd, 'Wie aan Finde komt, die krijgt met mij te maken.' Soms neemt Finde iets lekkers voor hem mee, want stiekem is ze een beetje verliefd op hem. Wat zou het mooi zijn als hij ooit haar hand zou vragen.

Terwijl Finde nog dieper wegkruipt onder de deken, denkt ze aan de zomer. Als haar vader klaar is met zijn werk op het land haalt hij soms zijn *def*, een grote platte trommel met belletjes, tevoorschijn en zingt. Hij heeft een prachtige stem, de mooiste van de hele omgeving. Finde kan niet ophouden naar hem te kijken als hij met dromerige ogen Koerdische liederen zingt.

Elke winter kijkt Finde uit naar de zomer. Dan zijn de bergen groen, de dieren lopen buiten en Finde's moeder draagt haar vrolijkste jurken: paars, rood, oranje en hemelsblauw. Alles glinstert en schittert in de warme zomerzon. Als ze vrij heeft gaat Finde vaak alleen de bergen in. Ze houdt van de lege ruimte om haar heen, het groen van het gras en de geur van de bloemen en de aarde. Soms gaat ze in het gras liggen en kijkt naar de wolken hoog boven haar hoofd. Dan verzint ze verhalen over mensen die vroeger geleefd hebben, of over mensen die ze zelf heeft bedacht. En soms gaan die verhalen in haar hoofd zingen en vindt ze bijna vanzelf de woorden voor een lied.

Vorig jaar, op een van die mooie zomeravonden, wenkte haar vader Finde. 'Dit is een cadeau, omdat je hebt leren lezen', gebaarde hij en hij gaf haar een dun boekje, 'Lees het maar snel'. Op het kaft stond een man met golvend zwart haar die zijn handen op het hoofd van een geknielde vrouw legde. 'Het wonder van Pir Shaliar' stond er boven. Finde keek verbaasd. Ze wist dat het graf van de heilige Pir Shaliar in haar dorp was. Soms ging ze er met Rana heen om naar de pelgrims te kijken. Een keer per jaar is er een groot feest, maar dat is alleen voor mannen. Finde bleef altijd thuis om te helpen met koken.

De volgende dag las Finde het boek in een keer uit. Voor het eerst las ze over de heilige Shaliar en de beeldschone prinses uit het verre Oezbekistan. De prinses was doof en niemand kon haar genezen. Tot ze op reis ging naar Pir Shaliar. Toen ze de heilige ontmoette genas ze en als beloning gaf haar vader haar aan Pir Shaliar als vrouw.

De dagen erna kon Finde alleen maar aan het verhaal denken. Als vanzelf kwamen de woorden en zinnen die zich ineens vlochten tot een lied over de dove koningsdochter. Hoe eenzaam ze soms was en hoe verdrietig en hoe hoopvol toen ze naar de heilige Shaliar toe reisde. Ze stelde zich voor dat zij de prinses was en hoe de heilige Pir Shaliar net zoveel van haar hield als Ziryan van haar.

Na twee weken schreef Finde het lied op en toen ze alleen waren gaf ze het aan haar vader. Verbaasd nam hij het aan en begon te lezen. Daarna zweeg hij heel lang. Toen hij haar aankeek gebaarde hij: 'Het is prachtig Finde. Ik zal zorgen dat jij op het winterfeest van Pir Shaliar een stem krijgt, die iedereen kan horen.'

En nu is de grote dag aangebroken. Als ze gegeten heeft glipt Finde naar buiten. Eigenlijk is het feest van Pir Shaliar alleen voor mannen, maar iedereen is zo druk bezig dat niemand haar ziet. De mannen staan beneden op het dorpsplein terwijl de jongens zich verdringen op de daken. De meesten dragen een Koerdische broek met hele wijde pijpen en een brede sjerp om hun middel, waarmee ze goed kunnen klimmen in de bergen. De winterzon werpt lange schaduwen en doet de *defs* schitteren. De adem van de mannen maakt wolkjes in de koude lucht.

Dan stapt haar vader naar voren. Finde voelt een vreemd trillen in haar buik. Iedereen kijkt hem vol verwachting aan. Veel mensen zijn speciaal gekomen om hem te horen zingen. Zijn hand raakt het glinsterende trommelvel van de *def*. Eerst langzaam en dan steeds sneller. En dan begint hij te zingen. Ze ziet hoe de gezichten van de mannen rondom hem veranderen. Eerst droevig over het zware leven van de dove prinses en dan steeds vrolijker als het lied vertelt over het huwelijk van de prinses en de heilige. Als haar vader zwijgt begint iedereen te dansen en te juichen. Het feest is begonnen!

Die avond komt Ziryan stralend naar haar huis. Hij struikelt over zijn woorden zo veel heeft hij te vertellen. Maar plotseling zwijgt hij en kruipt naast Finde op de bank. Terwijl hij zijn gezicht naar het licht draait zodat Finde het goed kan zien, zegt hij: 'Het allermooiste was het lied van Finde voor de heilige. Iedereen luisterde en sommige kleine jongens moesten bijna huilen. Ik was zo trots op mijn nicht.' En dan, zomaar, terwijl iedereen kijkt, pakt hij haar hand.

Die nacht kan Finde niet slapen. Ze kan nog niet geloven dat het allemaal echt gebeurd is. Het wonder van Pir Shaliar heeft zich herhaalt, want dankzij de heilige man heeft Finde een stem gekregen. Een stem die ver buiten de bergen en haar dorp in Koerdistan zal reiken omdat haar vader er muziek bij heeft gemaakt.